

Darwin in de stad, Menno Schilthuisen, Atlas Contact, Amsterdam 2018, 352 pp, prijs € 24,99 ISBN 978 90 450 3626 7
Dieren in de stad gedragen zich anders, zijn anders dan hun soortgenoten in de natuur. De vorm van de zaden van onkruiden in de stad verandert, allerlei eigenschappen evolueren zodat dieren en planten zich aan de stad kunnen aanpassen. Stadsnatuur gaat een steeds belangrijker deel van de natuur in dicht bevolkte gebieden vormen. Bioloog Menno Schilthuisen bracht al zijn ervaringen samen in een zeer leesbaar boek, met onderwerpen als de Londense metromug – drie verschillende genetische lijnen in de drie onderzochte metrolijnen, die alle drie ook van de bovengrondse soortgenoten verschillen. Over het ongelijk van Darwin, die dacht dat evolutionaire ontwikkelingen niet binnen één mensenleven waarneembaar zijn, over van elders geïmmigreerde soorten die zich verbazingwekkend goed weten te handhaven en zich uitbreiden, zoals de Engelse spreuwen in het New-Yorkse Central Park ... Centraal staat de urbane evolutie van soorten die voor veel biologen als verrassing kwam, maar die nu een geaccepteerd gegeven is. Er zijn allerlei experimenten gedaan om erachter te komen hoe het allemaal werkt. Fascinerende lectuur! Winnaar Jan Wolkers Prijs 2018. LD

De vegetatie van Nederland - 6. Mossen- en korstmossen-gemeenschappen, Klaas van Dort, Bas van Gennip, Marcel Schrijvers-Gonlag, KNNV Uitgeverij, Zeist 2017, 540 pp, prijs € 69,95 ISBN 978 90 501 1592 6
Alles aan dit lijvige werkt ademt kwaliteit – ruim vijfhonderd pagina's in een prachtige solide uitvoering, gelardeerd met mooie en verhelderende illustraties. Maar vooral de gedegen kennis waarmee het geschreven is imponeert, de neerslag van ruim twintig jaar aan studie en voorbereiding. Met deel 6 van 'De vegetatie van Nederland' is voor het eerst alle kennis over gemeenschappen van mossen en korstmossen samengebracht. Het is een tamelijk specialistisch onderwerp dat, hoewel in eerste instantie geschreven voor mosdeskundigen (bryologen), korstmosdeskundigen (lichenologen) en natuurbeheerders, ook zeer leesbaar is voor minder deskundige natuurliefhebbers. In heldere taal en met veel geduld en oog voor detail worden alle aspecten van de materie beschreven en krijgt de lezer gaandeweg inzicht in een wereld die zich meestal in het verborgene afspeelt. Veel aandacht is er voor de ecologie en natuurwaarde van de verschillende gemeenschappen. Dit zeer aan te bevelen boekwerk is op het gebied van mossen en korstmossen het absolute standaardwerk en zal dat nog een hele lange tijd blijven. BK

Mijn wilde tuin. Aantekeningen van een wildtuinier, Meir Shalev, Ambo|Anthos, Amsterdam 2018, 320 pp, prijs € 21,99 ISBN 978 90 263 4143 4
De Israëlische schrijver Meir Shalev, die opgroeide in de stad Jeruzalem, verhuisde naar het platteland waar hij een tuin begon. Met planten uit de omgeving, een enkele geërfde fruitboom en een paar nieuwe, een aantal bomen en heesters en met veel geduld ontstond een tuin waarin hij de ontwikkelingen observeert, de dieren bekijkt, naar de vogels luistert en de geuren beschrijft. Als geboren verhalenverteller giet hij al zijn persoonlijke observaties en overdenkingen in het vat. Hij is niet als sommigen plantenverzamelaar, maar hoort tot de gewone natuurliefhebbers 'die de bloemen [kweken] waarvan ze houden en die ze mooi vinden.' Hij zaait en wacht af met geduld, 'niet iets wat ik zelf heb meegebracht naar de tuin, maar iets wat ik van de tuin heb gekregen.' Symboliek, humor, uitstapjes naar het buitenland, mild commentaar op de politieke situatie, persoonlijke ervaringen en aanvaringen in de tuin, hij beschrijft het allemaal op zijn eigen onnavolgbare manier. Shalevs ontboezemingen roepen bij iedere tuinier en natuurliefhebber herkenning op. Met kleurige, vrolijke aquarelletjes geïllustreerd, warm aanbevolen. LD

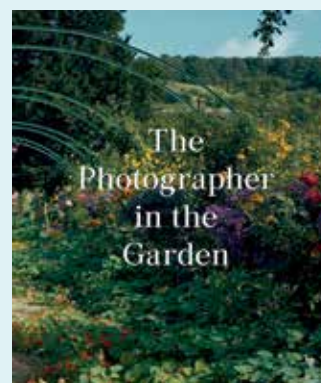
Natuurbescherming als hartstocht. Victor Westhoff (1916-2001), Frank Saris, ISVV Uitgevers, Leusden 2018, 424 pp, prijs € 39,95 ISBN 978 94 925 3822 2
'Als ik doodga, gaat er natuurlijk iemand een biografie over mij schrijven'. Dat had Victor Westhoff, de man die in de tweede helft van de 20e eeuw de belangrijkste figuur in de Nederlandse natuurbescherming was, goed gezien. Een beschrijving van de geschiedenis van die tweede helft was er nog niet, en in deze thematische biografie wordt die lacune grotendeels gevuld. De jonge Westhoff werd al vroeg gefascineerd door de natuur, werd lid van de NJN, studeerde biologie, ontmoette Thijsse en raakte geïnteresseerd in de plantensociologie en het boeddhisme. Hij werkte voor de ANWB en Natuurmonumenten, promoveerde op een vegetatiekundige studie van drie Waddeneilanden en werd docent in Wageningen. Een mijlpaal was *Wilde Planten* dat in 1970 verscheen bij Natuurmonumenten. In de ontwikkeling van het beleid voor natuurbeheer liet Westhoff zich luid en duidelijk horen. Door zijn 'streng gedocumenteerde betogen met dramatische kracht' kwam hij regelmatig in aanvaring met anderen, maar zijn autoriteit groeide. Een onmisbaar boek over de ontwikkelingen in de natuurbescherming en een fraaie biografie van een markant wetenschapper. LD

Plantenrevolutie, Stefano Mancuso, Uitgeverij Cossee, Amsterdam 2018, 255 pp, prijs € 29,99 ISBN 978 90 593 6784 5
Stefano Mancuso geldt als expert bij uitstek op het gebied van plantengedrag en -intelligentie. Dat hij helder en meeslepend kan vertellen bleek al in zijn vorig jaar verschenen publicatie *Briljant groen* (i.s.m. Alessandra Viola). Ook in dit meest recente werk worden opzienbarende inzichten omtrent de genialiteit van planten uiteengezet. Laat je verrassen door de reacties van planten op een ruimtereis zonder zwaartekracht, door hun manipulatietechnieken waarmee ze bijvoorbeeld mieren een bepaalde drug toedienen om hen gediensig te maken, en door de psychoactieve vermogens van chilipepers. Basisconcepten uit de plantenwereld dienen als inspiratiebron voor robotica en andere technologie, en voor architectuur. Om nog maar te zwijgen van de heilzame uitwerking van planten – alleen al door hun aanwezigheid – op de menselijke geest. Ondertussen wordt onze eigen totale afhankelijkheid van de plantenwereld duidelijk. 'We zullen moeten beseffen dat planten de motor van het leven zijn', aldus de auteur. Rijk geïllustreerd. Mooi Sinterklaascadeau (juist voor mensen met een betegelde tuin). KS

The Photographer in the Garden, Jamie M. Allen, Sarah Anne McNear, Aperture Foundation, New York 2018, 256 pp, prijs € 42,10 ISBN 978 15 971 1373 1
Dit boek volgt met spectaculaire beelden de rijke geschiedenis van de tuinfotografie. Sarah Anne McNear schreef de commentaren bij de foto's, curator Jamie M. Allen schreef ter introductie een informatief essay waarmee hij begrip voor fotografie wil vergroten. Tot zover de uitgever. Allemaal waar, toch zijn het niet de praatjes maar de plaatjes die het boek echt zo subliem maken. Van beroemde locaties tot de eenvoudigste particuliere moestuintjes, van door kunstenaars verbeelde werelden tot oude familiekiekjes: het hele spectrum wordt getoond met de foto's van beroemde en minder beroemde fotografen uit de hele wereld (maar geen Marijke Heuff of Paul den Hollander bijv.). De uitgave is mede te danken aan het George Eastman Museum in New York (Eastman was oprichter van Eastman Kodak en een groot tuin- en plantenliefhebber). De omslagfoto (Monet's tuin) is zeker niet de mooiste; tot mijn favorieten behoren de foto van de blinde man tussen tweeënhalve meter hoge riddersporen in zijn tuin, 'Roze rozen in een vaas' uit ca. 1915 en alle 19e-eeuwse zwart-witfoto's. Een geweldig mooi boek! RMG

Wieren, Miek Zwamborn, Uitgeverij Van Oorschot, Amsterdam 2018, 176 pp, prijs € 17,50 ISBN 978 90 282 8027 4
Alles over wieren, alles wat er ooit over geschreven is, alles wat erover te weten valt is verzameld door de auteur en gevoegd bij haar eigen waarnemingen, dat is kort samengevat waar het boek over gaat. Een *Wunderkammer* is *Wieren*. Het staat vol wonderlijke en interessante wetenswaardigheden en persoonlijke observaties en is verlucht met een grote verscheidenheid aan gekleurde illustraties, waaronder veel mooie aquarellen van de auteur. Miek Zwamborn is beeldend kunstenaar, ze dicht, vertaalt en schrijft. (*Vallend hout* werd eerder in onze eigenTUIN besproken.) Het begint in Schotland waar ze in een drooggevallen baai op een immens wier stuit, het boek vervolgt met een beschrijving van het werk van mensen die allemaal intensief met zeewier in aanraking zijn geweest: wetenschappers en chef-koks, maar ook dichters en musici. Natuurlijk gaat het ook over wier als mogelijke brandstof en belangrijke voedselbron; er staan zelfs recepten met zeewier in. De laatste 45 pagina's zijn voor gedetailleerde portretten van alle(?) wieren van de wereld, van vederwier tot lers mos – wat natuurlijk geen mos maar een wier is, anders stond hij niet in dit fantastische en fraaie boek(je). RMG

Tuinen van Paleis Het Loo, Karien Dijkstra, Renske Ek, Willem Zielemans, Waanders, Zwolle 2018, 136 pp, prijs € 22,50 ISBN 978 94 6262173 2
Goede wijn behoeft natuurlijk geen krans, maar het is helemaal niet slecht om van de mensen die er werken het verhaal over deze bijzondere tuinen nog eens te horen. Dat verhaal wordt verteld als 'geschiedenis van vier eeuwen' en 'verhaal in vier seizoenen'. Over de tuinen van William en Mary bijvoorbeeld is al veel geschreven, maar toch komt er telkens weer nieuwe informatie bij. Het gaat niet alleen over ontwerp en aanleg, maar ook over het historisch plantengebruik, waaronder de citruscollectie en de eerste exotische planten, over de beelden, de waterpartijen en de fonteinen – en hoe dat alles tot nu toe in stand is gehouden, veranderd, weer gerestaureerd en aangepast aan gewijzigde omstandigheden. Eigenlijk heeft Nederland hier al een tuilmuseum! Een kijkje achter de schermen is er over de kwekerij, de andere plantencollecties, de kassen en de bedrijfsvoering. Uitvoerig wordt ingegaan op de beplanting van de verschillende tuinonderdelen: van het leifruit in de Koningstuin tot de historisch correcte eenjarige beplantingen in de zomerse bloemenborders en plate-bandes. Alles werd prachtig gefotografeerd door Hans Clauzing. LD

